

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE OMWEG

Toneelspel

door

Frouke Fokkema

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
2000
Nr.2634

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DRIE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens bvba worden gestuurd. Enkele dagen voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteursrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

International Theatre & Filmbooks
Amsterdam

TARIEFCODE A2

© 1998 Toneelfonds J. Janssens/Frouke Fokkema

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

bewerking: Marlies Heuer, Dic van Duin en Dea Koert

“De omweg” werd voor het eerst gespeeld op 7 september 1982 in het Shaffytheater.

VROUW Marlies Heuer
SCHRIJVER Dic van Duin
REGIE Dea Koert

VROUW

LIEBER HERR

ES IST WIRKLICH NICHT EINFACH EINEN BRIEF ZU
SCHREIBEN MIT DEM EINZIGEN GRUND DAS SCHREIBEN
ZU WISSEN DAS ES KEINE FOLGEN HAT
DAS NICHT DARAUF REAGIERT WIRD
DAS HERABSETZEND DARÜBER GEDACHT WIRD
DAS ES ÜBERHAUPT NICHT GELESEN WIRD
ODER SOFORT VERGESSEN WIRD
ABER DOCH ES IST RICHTIG DASS ICH SO ETWAS TUE

dat idee voor een dichte deur te komen

dat was niet bepaald een leuk idee

dat stelde ik nog maar even uit

tot het laatste moment

ik dacht, eerst er maar naar toe

tenslotte had ik er een lange reis voor over

ik ging van Holland naar de Pyreneeën

via Oostenrijk

dat is behoorlijk om

ja, dat wist ik

hij sluit zich graag op

hij houdt zijn poort gesloten

hij houdt zijn luiken altijd dicht

hij laat niemand binnen

ik kwam aan op een zaterdag

en ik dacht, eerst maar even genieten

van de prachtige omgeving

en tot rust komen

goed voorbereiden

en diep ademhalen

genieten van een klein hotelletje

Gasthof Asamer

dat viel tegen

Gasthof Asamer

een onsmakelijke bedoening

kakkerlakken op de handdoeken

smerige lakens

dikke koeken vuil op de vloer

langs de rand van het bed

beestjes

een felle buitenlamp die 's nachts naar binnen scheen

de hele nacht keiharde muziek

dat kon ik nou net niet hebben

dus besloot ik een ander hotel te zoeken
dat was niet makkelijk
in die buurt
buiten het seizoen
er was alleen nog maar een heel duur hotel
het Schloss Hotel
maar dat had ik er wel voor over
en toen
na drie dagen
dinsdagochtend
was het toevallig de dag dat de huishoudster kwam
een open poort
u bent het

SCHRIJVER
nog steeds
nog steeds

VROUW
ik ben hier al vanaf zaterdag
ik woon in de Pyreneeën
nee, ik bedoel
ik woon eigenlijk in Holland
ik was even in Holland en ik ben nu weer op de terugweg

SCHRIJVER
uit Holland via Oostenrijk naar de Pyreneeën
waarom komt u nu pas
nu ik niet kan
nu ik juist niet kan
waarom niet zaterdag of zondag of maandag
nu op dinsdag kan ik juist niet
morgen kan ik
overmorgen kan ik niet
dan ga ik voor drie dagen weg

VROUW
u gaat voor drie dagen weg

SCHRIJVER
ja, ik ga voor drie dagen weg
waar verblijft u nu

VROUW
in het Schloss Hotel

SCHRIJVER
het Schloss Hotel, het meest burgerlijke hotel
het Schloss Hotel, met zijn fijne gebak
in het Schloss Hotel gebak eten
ja, laten wij in het Schloss Hotel gebak eten

VROUW
u wilt niet wandelen

SCHRIJVER
nee, ik wil niet wandelen
bent u alleen of met een paar honderd

VROUW
een paar honden
nee, ik ben alleen gekomen

SCHRIJVER
goed, laten we er dan gaan eten
hoe zijn de kamers daar

VROUW
de kamers, die zijn goed
zachte bedden, mooi uitzicht
het is er zalig rustig

SCHRIJVER
om twaalf uur, morgen om twaalf uur
als bij de boeren
net als bij de boeren

VROUW
ABER ES IST DOCH RICHTIG DAS ICH DAS TUE
DAS ICH IHNEN SCHREIBE ALSOB ES NORMAL WÄRE IHNEN
ZU SCHREIBEN
UND NOCH NICHT AN DIE FOLGEN DENKE DIE ICH MIR SELBST ANTUE
ik moest hem wel ontmoeten
ik was maanden lang alleen geweest
maanden lang geen mens om me heen
alleen maar bergen

en geiten
bergen en vijftig geiten
en een hond
en ik
en zijn boeken
het leek me nuttig om een gesprek met hem te hebben
we zouden kunnen uitwisselen
ik maakte namelijk een studie over hem
over zijn boeken
daar in die bergen
samen met de geiten
hè, jongens, waar waren we gebleven
bladzijde tweeëntwintig
letten we allemaal even op
Evi, oren omhoog
rustig doorgaan met eten en luisteren
Castor, blijf hier

(citaat:) “Later, als zij weer aan het schoenhok terugdacht, heeft zij zich heel vaak afgevraagd of het toch niet beter was geweest in dat schoenhok haar bestaan af te sluiten, haar hele toekomst, ongeacht haar inhoud, door middel van zelfmoord te liquideren, als zij tenminste daartoe de moed zou hebben gehad, beter dan dit alles bijeengenomen hoe dan ook uiterst twijfelachtige bestaan, waarvan de inhoud haar nu bekend is, nog tientallen jaren lang voort te zetten. Voor een dergelijk besluit was zij echter altijd te zwak geweest, terwijl zo velen wel de moed hadden opgebracht en zelfmoord hebben gepleegd, merkwaardig genoeg nooit in het schoenhok dat toch de ideale plaats voor zelfmoord was geweest, maar altijd door uit de slaapzaalramen of de ramen van de wc’s te springen of door zich te verhangen aan de douches.
Zij heeft de kracht en het karakter dat er voor nodig is om zelfmoord te plegen nooit kunnen opbrengen.”

genoeg geweest voor vandaag
niet zeuren
eten
we gaan morgen verder
koppen dicht
ja, wij zouden een aardige uitwisseling kunnen hebben
hij en ik
over ons beider geïsoleerd bestaan
hij weet het zo haarfijn te beschrijven

ik schrijf daar ook wel eens over
 maar bij mij gaat dat niet zo diep
 het gaat wel diep
 maar het blijft altijd een beetje aan de oppervlakte
 ik kan het net niet goed onder woorden brengen

gelukkig woont hij mooi
 hij woont op een prachtige boerderij
 dat is belangrijk voor hem
 een eigen plek
 hij heeft alles zelf verbouwd
 hij schrijft niet alleen mooi
 hij ook een vakkundig timmerman
 even aan de kant allemaal
 paadje vrij houden
 we gaan op de foto
 wat jammer is
 hij verwaarloost zijn tuin
 af en toe krijgen die paar rozenstruiken water
 voor de rest kijkt hij er niet naar om
 een heel verwaarloosde tuin
 dat doet mij altijd pijn
 het zien van een verwaarloosde tuin
 dat zijn bij mij toch momenten dat ik aan iemand ga
 twijfelen
 of er misschien toch iets met dat gevoel niet in orde is
 vooral rozen
 dat zijn toch prachtige bloemen
 dat zijn mijn lievelingsbloemen
 natuurlijk heeft hij wel een reden om die tuin zo te
 verwaarlozen
 dat komt natuurlijk door die varkensschuur
 vlak naast die rozentuin
 een schuur met tweehonderd krijsende varkens
 tweehonderd
 die werken op zijn zenuwen
 kan hij niet van slapen
 opstellen allemaal
 niet bewegen
 tien tellen na nu
 tien negen acht zeven
 in de lens kijken
 vijf vier
 niet voor me gaan staan

Castor sodemieter op
nul klik
uit mijn ogen allemaal
ik wil jullie niet meer zien
allez, de berg op
eten

hij zijn varkens
ik mijn geiten
beide beesten werken behoorlijk op de zenuwen
varkens stinken ook
en ze zijn gevaarlijk
maar ze zijn intelligent
geiten niet
geiten zijn niet intelligent
geiten zijn dom en eigenwijs
en overgevoelig
ik heb de geit die vooraan de kudde liep
Liselore heette ze
en die mij veel te hard ging
en niet naar me wilde luisteren
eens een flinke afranseling gegeven
met een stok
en toen na die afranseling
kwijnde ze weg
en liep ze steeds weer
steeds maar weer
de totaal verkeerde kant op
er viel toen niet meer met haar te werken
toen heb ik haar moeten slachten
ze was ook zo eigenwijs
geiten zijn zulke eigenwijze beesten
ze werken op de zenuwen

(citaat:) "Ieder van ons had zelfmoord kunnen plegen, bij de een hebben we het duidelijk van zijn gezicht kunnen aflezen en bij de ander niet, maar vergist hebben wij ons zelden."

hij haat soms de natuur
en dat kon ik me voorstellen
daar in die bergen
geen mens om me heen
alleen maar bergen
en geiten

ALSO, NUN ZU IHNEN
JA, ICH WAR SO NERVÖS
ICH KONNTE IHNEN NICHT VIEL SAGEN
WENN ICH NERVÖS BIN IST MEIN KOPF LEER
DANN KANN ICH NICHT VIEL SAGEN
NACHDEM SIE GESAGT HABEN
SIE SIND SO NERVÖS
JA, DANN KANN ICH ÜBERHAUPT NICHTS MEHR SAGEN

het was een hele voorbereiding
eerst die lange reis
toen dat verschrikkelijke hotel
maar ik voelde me heel veilig
met al zijn boeken
ik nam allemaal zwarte jurken mee
hij houdt van zwart
dat had ik gelezen
en het gesprek dat we zouden hebben
bereidde ik zorgvuldig voor
we zouden het hebben over zijn boeken, zijn werk
dan zou ik hem wat vragen over zijn jeugd
dan zou ik hem wat vertellen over mijn jeugd
en dan zouden we de vergelijking kunnen trekken
en de overeenkomst
tussen zijn leven alleen op die prachtige boerderij
en mijn leven alleen in de Pyreneeën
dan zou ik hem wat laten lezen
van wat ik geschreven heb
onder zijn invloed

en dan ongeveer na een uur
zou ik hem heel tactisch
heel voorzichtig
proberen
uit te ...

SIE HABEN MICH INSPIRIERT UND MEIN GEHIRN AKTIVIERT
ik zou hem zeggen dat zijn boeken
mij nog net in leven hielden
tijdens het hoeden
het urenlange lopen
iedere dag twintig kilometer lopen
berg op berg af
klimmen en dalen
steeds dezelfde klimpartij
dezelfde bergen

elke dag dezelfde woorden
dezelfde eigenwijze geiten
lopen zitten denken
aan het begin van de dag het actieve denken
aan het eind van de dag het passieve denken
de zogenaamde innerlijke rust
elke dag het tellen van de geiten
of ze allemaal nog leefden
dat ging niet altijd goed
er gebeurden wel eens wat ongelukjes
ik hoedde namelijk met een hond
hond Bor
zo'n klein zwart wolfshondje
mijn schrijver houdt niet van honden
honden en kinderen houden mensen in leven
zegt hij
daar leven mensen alleen nog maar voor
maar ik had hele goede gesprekken met mijn hond
eindeloze discussies
hij begreep werkelijk alles
hè, Bor
Bor, waar zit je
hij wist precies wanneer ik een beetje afwezig was
dan greep hij zijn kans
want hij had het niet zo op de geiten
dan ging hij er achteraan
Bor, waar zit je
Bor
en dan wilde hij niet meer naar me luisteren
en dan wilden de geiten niet meer naar me luisteren
en als ik ze dan kwijt was dan viel er voor mij niets
meer te redden
dan moet je je overgeven
aan de natuur
natuurlijk, het was mijn plicht, mijn taak om er
achteraan te gaan
mijn verantwoording
maar op zo'n moment kon ik alleen maar denken
jongens, jullie moeten jezelf redden
je moet je alleen redden in het leven
direct die spontane gedachte
bij het vallen in een ravijn
moet je je alleen redden
Bor, Bor, kom hier

Bor, achter
 pas aquí, pas aquí
 vienna, vienna, kom
 Babetteke, Liselore, Pollux, Loeki
 geen paniek
 manger, eten, geen paniek
 laat los, Bor
 luister dan, kom hier
 ik zie het wel
 ik hoor het wel
 hij heeft er een gegrepen
 er wordt er een gedood
 weer een kapot gebeten uier
 ik haat jullie allemaal
 jullie verpesten het weer
 o.k. voor mijn part bijt je ze dood
 bijt ze maar dood, Bor
 allemaal
 scheur ze maar aan stukken
 dat komt er van
 van die rotboeken

ICH...

ja, hij vroeg het me
 hij zei, stuurt u maar een brief
 nou zit ik er mee
 ik heb eigenlijk geen tijd om een brief te schrijven
 er moet zoveel gedaan worden
 maar als hij het nou vraagt
 al dagen ben ik er mee bezig
 nee, al weken, al maanden
 ben ik bezig met deze brief te schrijven
 aan mijn schrijver
 dat is een van de grootste opdrachten van mijn leven
 het schrijven van deze brief
 aan mijn schrijver
 blocnoten vol heb ik al geschreven
 vellen vol
 maar vandaag komt hij af
 nee, niet morgen
 vandaag

LIEVE MIJNHEER

het is toch niet mogelijk om op zo'n manier nog

10.